

Către: **Ministerul Justiției al Republicii Moldova**
Doamnei Ministru al Justiției **Veronica Mihailov-Morar**

Către: **Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat**
Domnului Director executiv **Lilian DARII**

Data: 23.05.2025

Obiect: Solicitare de creare a unui mecanism clar și funcțional de **contractare a organizațiilor necomerciale** în sistemul de asistență juridică garantată de stat (AJGS), conform Legii nr. 198/2007.

Stimată Doamnă Ministru,

Stimate Domn Director executiv al CNAJGS

Subsemnații, **Maria Zugravu** – Președintă, Centrul de Justiție Socială “ECHITATE”; **Olesea Tabarcea** – Directoare, Clinica Juridică din Bălți; **Angelina Zaporojan-Pîrgari** – Directoare executivă, Centrul de Drept al Femeilor; **Natalia Baurciulu** - Directoare Clinica Juridică Comrat, **Vitalie Meșter** - Director executiv, Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, vă adresăm prezenta solicitare cu privire la îmbunătățirea sistemului de asistență juridică garantată de stat. Organizațiile noastre, active în domeniul promovării accesului la justiție și furnizării de servicii juridice pentru grupuri vulnerabile, cooperează în efortul comun de a sprijini statul în asigurarea unei justiții echitabile pentru toți cetățenii.

În contextul mandatului Ministerului Justiției de elaborare a politicilor în domeniu și coordonare a activității Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat (CNAJGS), dorim să subliniem importanța creării unui mecanism clar de **implicare a organizațiilor necomerciale în sistemul AJGS**, factor esențial pentru extinderea accesului la servicii juridice pentru persoanele defavorizate.

Actualmente, una dintre cele mai mari provocări în asigurarea accesului la justiție o constituie **nivelul scăzut de informare a persoanelor vulnerabile privind posibilitatea de a beneficia de asistență juridică gratuită garantată de stat**. Deși sistemul, instituit în 2007, a cunoscut unele evoluții prin îmbunătățirea cadrului normativ și extinderea gamei de servicii, **mulți potențiali beneficiari nu cunosc despre existența acestuia sau despre procedurile de accesare**, ceea ce contribuie la menținerea barierelor reale în calea exercitării dreptului la justiție, în special pentru cei care nu dispun de resurse financiare suficiente. Crearea unui mecanism funcțional de contractare a organizațiilor necomerciale va contribui nu doar la extinderea geografică a serviciilor de asistență juridică, ci și la creșterea calității acestora, prin stimularea unei **concurențe sănătoase între prestatori**. În prezent, rețeaua CNAJGS acoperă aproximativ 10% din necesarul național, ceea ce este insuficient raportat la volumul mare de persoane aflate în nevoie. În multe regiuni, mai ales rurale, accesarea serviciilor existente este dificilă – distanțele mari până la cel mai apropiat parajurist sau oficiu teritorial implică costuri de transport

inaccesibile pentru cei vulnerabili. Această situație perpetuează inegalitățile și împiedică accesul efectiv la justiție.

Prin implicarea organizațiilor necomerciale, care deja au demonstrat capacitate de acțiune în teritoriu, statul poate **reduce decalajele teritoriale**, poate **diversifica tipurile de servicii oferite** (inclusiv expertiză specializată în domenii precum drepturile femeilor, ale persoanelor cu dizabilități, etc.) și poate introduce **standardizare și indicatori de performanță** care vor crește calitatea serviciilor juridice garantate. Concurența între prestatori – fie avocați publici, parajuriști sau organizații necomerciale contractate – va stimula inovarea, profesionalismul și orientarea spre beneficiar, generând un impact social mult mai amplu.

Organizațiile neguvernamentale au dovedit că pot contribui semnificativ în depășirea acestor constrângeri: spre exemplu, **Centrul de Justiție Socială "ECHITATE"** activează în Zona de Securitate (raioanele Criuleni și Dubăsari - 36 localități) din anul 2018, unde anual aproximativ 1300 de persoane din categoriile vulnerabile beneficiază prin intermediul organizației de asistență juridică primară și calificată în vederea revendicării drepturilor lor. În mod similar, **Clinica Juridică din Bălți, deja de 22 de ani** oferă gratuit suport juridic persoanelor vulnerabile și refugiaților din nordul țării acoperind anual nevoile de consiliere juridică a cel puțin 1620 de beneficiari prin intermediul echipelor mobile care deservește 13 raioane din nordul țării, iar **Centrul de Drept al Femeilor** acordă consiliere și reprezentare legală gratuită femeilor și fetelor – în special victimelor violenței în familie – care altfel nu și-ar putea permite un avocat. Anual, Centrul de Drept al Femeilor acordă asistență juridică la circa 1300 de femei afectate de violență și copiilor lor. La rândul său **Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități** anual acordă servicii asistență juridică primară și calificată, precum și și litigare strategică pentru circa 2000 de persoane cu dizabilități, beneficiari în etate, inclusiv refugiați din Ucraina. Aceste eforturi ale societății civile evidențiază importanța vitală a asistenței juridice garantate de stat pentru grupurile vulnerabile și necesitatea unui parteneriat între instituțiile publice și organizații necomerciale active în domeniu.

Constatări privind lipsa cadrului de colaborare cu organizații necomerciale și impactul asupra accesului la justiție:

- **Lacune ale cadrului normativ subsecvent.** Legislația în vigoare (Legea nr. 198/2007) permite, în principiu, implicarea organizațiilor necomerciale în furnizarea asistenței juridice garantate de stat – art. 35 prevede expres că „asociațiile obștești specializate pot acorda asistență juridică calificată [...] în baza unui contract cu oficiile teritoriale ale CNAJGS, cu excepția reprezentării în cadrul procesului penal și contravențional”. **Cu toate acestea, lipsește în continuare cadrul normativ subsecvent (regulament/proceduri) pentru punerea în aplicare a acestor prevederi.** Conform raportului de monitorizare elaborat de Centrul ECHITATE (2025), la capitolul destinat organizațiilor necomerciale, tabelul actelor normative aferente AJGS indică în mod explicit „Lipsește” la rubrica actelor subsecvente necesare aplicării Legii nr. 198/2007.

- Practic, nu există încă un regulament sau mecanism funcțional care să permită **contactarea și finanțarea organizațiilor necomerciale** de către Oficiile Teritoriale ale CNAJGS, ceea ce face imposibilă implicarea sistematică a acestora în prestarea serviciilor de asistență juridică primară și calificată garantate de stat.

- Deficiențe actuale ale sistemului AJGS și nevoia diversificării prestatorilor. Lipsa unui cadru de colaborare cu organizații necomerciale are loc pe fundalul unor probleme sistematice evidențiate

de studii recente asupra accesului la justiție. Beneficiarii potențiali din grupurile vulnerabile adesea nu cunosc suficient faptul că pot beneficia de asistență juridică gratuită sau cum să acceseze aceste servicii. Conform unui raport de evaluare realizat de Clinica Juridică din Bălți, „cetățenii au cunoștințe incomplete despre posibilitatea de a beneficia de asistență juridică garantată de stat, precum și [despre] activitatea oficiilor teritoriale ale CNAJGS”. Totodată, „cadrul normativ existent nu asigură accesul tuturor persoanelor defavorizate la asistența garantată de stat și cuprinde proceduri dificile”, îngreunând accesul efectiv al multor persoane sărace sau marginalizate. De asemenea, capacitatea actuală a sistemului AJGS este depășită: același raport notează „numărul insuficient al prestatorilor de servicii de asistență juridică raportat la numărul ipotetic al beneficiarilor, precum și lipsa diversității prestatorilor de astfel de servicii”. În prezent, serviciile AJGS sunt preponderent asigurate de avocați publici și parajuriști, distribuția lor fiind dezechilibrată – prestatorii existenți sunt concentrați mai ales în orașe și centre raionale, lipsind cu desăvârșire în localitățile rurale. Această situație conduce la vulnerabilizarea suplimentară a comunităților rurale și a grupurilor marginalizate, care rămân fără informații și fără asistență juridică în proximitate. Implicarea organizațiilor necomerciale specializate ar putea atenua multe dintre aceste curențe prin extinderea ariei de acoperire a serviciilor, creșterea numărului de juriști disponibili și aducerea expertizei specifice (de ex. în drepturile femeilor, documentarea actelor de stare civilă, ș.a.) direct în comunitățile defavorizate.

- Analiza datelor statistice arată că nu în toate cazurile de violență în familie victimele au beneficiat de asistența avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat, astfel conform unui raport recent al Consiliului Europei și Centrului de Drept al Femeilor, o bună parte din victimele violenței în familie nu sunt asistate de un avocat din sistemul AJGS din diferite motive: nu cunosc despre acest drept, nefiind informate de organul de poliție, dar și atunci când acești avocați sunt desemnați, calitatea prestării serviciilor nu este corespunzătoare.

- **Capacitatea și eficiența demonstrată a organizațiilor necomerciale în acordarea asistenței juridice.** Deși neincluse formal în sistemul AJGS, organizațiile semnatare au acumulat o experiență considerabilă în furnizarea de servicii juridice gratuite și pot acționa ca parteneri ai statului în acest domeniu. Studiile și datele practice indică faptul că **contractarea organizațiilor necomerciale ar aduce atât beneficii sociale, cât și eficiență economică.** Conform analizei realizate de Centrul “ECHITATE”, acoperirea unui areal de 20 de localități rurale defavorizate prin intermediul unei organizații necomerciale specializate (cu o echipă mobilă de patru juriști comunitari) ar costa anual cu aproximativ **127,2 mii lei mai puțin** decât modelul de prestare prin parajuriști în aceleași localități. O economie bugetară substanțială (856,8 mii lei vs. 984,0 mii lei) ar putea fi redirecționată pentru extinderea serviciilor ori îmbunătățirea calității lor. **Mai important, un asemenea parteneriat ar spori semnificativ numărul beneficiarilor AJGS deserviți,** organizațiile necomerciale dispun de infrastructură și expertiză necesară pentru a furniza servicii juridice gratuite la nivel local în mod flexibil și prompt, completând astfel rețeaua existentă de avocați și parajuriști ai CNAJGS.

Având în vedere constatările expuse mai sus, **vă solicităm respectuos inițierea procedurilor necesare pentru elaborarea și implementarea unui mecanism funcțional de contractare a organizațiilor necomerciale în sistemul de asistență juridică garantată de stat,** după cum urmează:

1. **Elaborarea și aprobarea unui Regulament privind colaborarea/contractarea organizațiilor necomerciale în domeniul AJGS,** în temeiul art. 35 din Legea nr. 198/2007. Acest act subsecvent ar trebui să stabilească clar criteriile de eligibilitate ale organizațiilor necomerciale prestatoare (de exemplu, experiență relevantă, capacitate profesională, acoperire regională), procedura de selecție și

contractare de către Oficiile Teritoriale ale CNAJGS, precum și condițiile de finanțare, monitorizare și raportare a serviciilor prestate de acestea. Considerăm oportun ca Ministerul Justiției, în calitate sa de autoritate de politici și în coordonare cu CNAJGS, să inițieze de urgență procesul de consultare interinstituțională și publică pentru elaborarea acestui Regulament. Adoptarea sa va crea cadrul legal necesar pentru valorificarea potențialului societății civile în extinderea accesului la justiție.

2. **Crearea unui mecanism pilot de implicare a organizațiilor necomerciale în furnizarea AJGS**, care să testeze și să demonstreze eficiența colaborării public-privat în acest domeniu. Propunem demararea, într-o primă fază, a unui proiect-pilot (de exemplu, pe parcursul anului 2025) în care unul sau mai multe organizații necomerciale specializate să fie **contractate de către CNAJGS** într-o regiune subdeservită (cum ar fi zone rurale izolate sau regiuni cu nivel crescut de vulnerabilitate socială). Pilotul ar urmări indicatori clari – numărul de beneficiari asistați, costul mediu per caz, gradul de satisfacție al beneficiarilor, etc. – comparativ cu modelul tradițional de prestare. Rezultatele acestui proiect pilot ar oferi date concrete pentru calibrarea ulterioară a Regulamentului propus și extinderea treptată a colaborării cu organizații necomerciale, acolo unde se dovedește fiabilă și eficientă. Menționăm că, organizațiile noastre sunt dispuse să contribuie activ la proiectarea și implementarea unei asemenea inițiative pilot, punând la dispoziție experiența și resursele acumulate în serviciul comunităților vulnerabile.

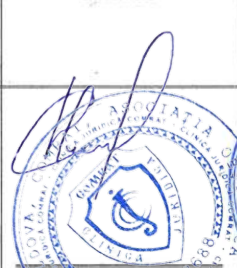

În concluzie, reiterăm că **asigurarea accesului egal la justiție** este un pilon fundamental al statului de drept, consfințit de Constituție (art. 20 și 26) și de angajamentele internaționale ale Republicii Moldova. **Implicarea structurilor societății civile în sistemul de asistență juridică garantată de stat va consolida acest pilon**, prin extinderea ariei de acoperire a serviciilor, diversificarea prestatorilor și creșterea gradului de informare a populației vulnerabile. Demersul nostru urmărește crearea unui **parteneriat** între autorități și organizațiile non-guvernamentale, în beneficiul direct al cetățenilor aflați în dificultate juridică. Având în vedere importanța socială a subiectului și beneficiile anticipate, **vă rugăm să acordați o atenție prioritară acestei solicitări**.

Suntem disponibili nu doar pentru a oferi informații suplimentare, exemple de bune practici și suport tehnic, ci și **pentru a participa activ în grupurile de lucru interinstituționale privind elaborarea cadrului normativ necesar**, aducând contribuția noastră practică și expertiza acumulată în sprijinul unui sistem de asistență juridică mai echitabil și mai eficient. De asemenea, anexăm prezentei adresări documentele relevante care stau la baza constatărilor și propunerilor noastre, cu speranța că ele vor facilita procesul decizional:

- [Raport de monitorizare a bugetelor destinate apărării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor vulnerabile la nivel național;](#)
- [Raport de evaluare a percepției și experienței privind accesul la justiție a cetățenilor și avocaților din m. Bălți, raioanele Sîngerei, Fălești, Rîșcani, Drochia și Florești;](#)
- [Studiu privind evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie în 4 raioane: Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și mun. Chișinău, Consiliul Europei și Centrul de Drept al Femeilor.](#)
- [Studiu privind accesul la justiție în Republica Moldova, din 25 martie 2025.](#)

Vă mulțumim pentru atenție și colaborare. Suntem convingși că, prin eforturile comune, vom putea crea un sistem de asistență juridică cu adevărat accesibil și echitabil, care să nu lase nici un cetățean fără apărare în fața legii.

Cu deosebit respect,

<p>Maria ZUGRAVU Președinta, Centrul de Justiție Socială "ECHITATE"</p> <p>(stampila, semnătură)</p>	<p>Olesea TABARCEA Directoare, AO "Clinica Juridică din Bălți"</p> <p>(stampila, semnătură)</p>	<p>Angellina ZAPOROJAN-PÎRGARI Directoare executivă, Centrul de Drept al Femeilor</p> <p>(stampila, semnătură)</p>	<p>Natalia BAURCIULU Directoare, AO "Clinica Juridică Comrat"</p> <p>(stampila, semnătură)</p>	<p>Vitalie MEȘTER Director executiv, AO Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități</p> <p>(stampila, semnătură)</p>
---	--	---	--	---